

OKOLJE JE NAŠA GLAVNICA, KI JE NE DOVOLIMO ZAPRAVITI

Slovenija se v razvojnih strategijah opredeljuje za trajnostni razvoj in prehod v zeleno gospodarstvo, na turističnih trgih pa se predstavlja kot zelena turistična destinacija. Da med tem in realnostjo zija širok razkorak, se zdaj že očitno kaže pri primerih, kot sta Kemis in Magna, ter pri vrsti drugih lokalnih okoljskih problemov po vsej državi. Številni konflikti so nastali in nastajajo po nepotrebem, in z zgodnjim vključevanjem javnosti bi se jim lahko izognili.

Problema revščine in brezposelnosti manj razvitih območij, na katera je država v preteklih dvajsetih letih pozabila, je neodgovorno in nesprejemljivo reševati z uvajanjem umazane industrije, zaradi česar bodo ta območja poleg revščine trpela še nova okoljska tveganja.

Razkorak je posledica dejstva, da nekateri politiki postavljajo dobičke onesnaževalcev pred naše skupno okolje in zdravje ljudi. S spremembami zakonodaje[1] v zadnjih letih so tehtnico še bolj nagnili v prid neodgovornim onesnaževalcem. Pri nas sicer deluje veliko podjetij, katerih dejavnosti so sprejemljive za okolje v smislu zelenega razvoja, številna med njimi so tudi družbeno in okoljsko odgovorna, toda politika streže interesom manjšega dela gospodarstva, ki te odgovornosti ne premore in uničuje priložnosti Slovenije, da se razvije v okolju prijazno in družbeno odgovorno družbo z visoko kakovostjo bivanja.

Sektor varstva okolja in narave je bil pri vrsti zadnjih vlad eden najmanj upoštevanih sektorjev, čeprav bi moral – tudi zaradi naravnega bogastva Slovenije in s tem povezanega razvojnega potenciala – stati ob boku gospodarskemu in finančnemu ministrstvu. Danes se soočamo s posledicami takšnega odnosa. Odločeni smo, da se prakse, kot sta Magna in Kemis, ne bodo več ponovile.

Od Vlade RS zato zahtevamo, naj:

- 1. NEMUDOMA IZBOLJŠA NADZOR nad podjetji in napravami, ki predstavljajo grožnjo okolju in zdravju ljudi, ter v te postopke vključi strokovno javnost in civilno družbo.** Dovolj imamo neučinkovitega nadzora in postopkov, ki nekaterim podjetjem omogočajo, da dobiček dosegajo na račun okoljske in socialne degradacije naših skupnosti. Država z lastnimi luknjastimi pravili prepušča svoje osnovne funkcije in nadzor aktivno podeljuje onesnaževalcem, ki tako nadzirajo sami sebe.
- 2. NE PONAVLJA PRETEKLIH NAPAK: v preteklosti so se dogajale kršitve, ki se ne bi smele zgoditi. Izvajanje nadzora nad varovanjem okolja potrebuje najvišjo stopnjo zaupanja državljanov. Ljudje, ki skrbijo za nadzor in dovoljenja, morajo odgovorno opravljati svoje delo. Zato pozivamo k neodvisni kritični presoji dela odgovornih, v kateri smo pripravljeni sodelovati.** Ta bi morala vzeti pod drobnogled izvajanje nadzora nad obratovanjem, izdajanjem okoljskih dovoljenj, umeščanjem v prostor ter postopki spreminjanja predpisov. V primeru ugotovitve nelegitimnih ali nelegalnih političnih in kapitalskih pritiskov na javne funkcionarje bi morale slediti ustrezne sankcije. Hkrati je potrebno graditi kulturo osebne odgovornosti, ki v primeru napačnih odločitev nalaga odstop odgovorne osebe. Tiste, ki znotraj institucij delujejo strokovno in po visokih moralnih standardih ter so o kršitvah pripravljeni spregovoriti, je potrebno zaščititi pred pritiski onesnaževalcev in politike.

3. **ZAČNE V ZGODNJI FAZI VKLJUČEVATI CIVILNO DRUŽBO, torej že takrat, ko se pripravljajo podlage, in potem v nadaljnjih postopkih sprejemanja strategij, predpisov, umeščanja v prostor in presojo vplivov na okolje. Sodelovanje mora biti konstruktivno in odzivno, cilj pa najboljši možen rezultat.** Danes se odločitve sprejemajo po hitrih postopkih. Konstruktivni predlogi civilne družbe se nepojasnjeno zavračajo, kar omejuje sodelovanje. Posledično prihaja do manj preišljenih in manj strokovnih odločitev. O tem, v kakšni državi želimo živeti in v kakšno smer naj poteka njen razvoj, bi morali odločati skupaj. Če bodo stališča civilne družbe upoštevana, bomo poleg gospodarskega razvoja zagotovili tudi zdravo okolje.

Zato podpisane organizacije in podporniki tega poziva od Vlade RS zahtevamo srečanje z relevantnimi ministri pod vodstvom predsednika vlade, na katerem bomo skupaj načrtali način rednega sodelovanja politike in državnih institucij s civilno družbo na področju varstva okolja in narave ter prostora na nacionalni in lokalni ravni.

(po abecednem vrstnem redu)

Center za trajnostni razvoj podeželja Kranj, razvojni zavod
CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp
Civilna iniciativa Braslovče in
Civilna iniciativa Ljubljana - Vič
Civilna iniciativa Naša dolina
Civilna iniciativa Polje
Civilna iniciativa PO 843
Civilna iniciativa Rešimo Rogoški gozd
Civilna iniciativa Sinja Gorica
Civilna iniciativa Tržnice na damo
Civilna Iniciativa za Čisto Okolje in Zdravo Življenje - CiČOZZ, Dol. Mokro Polje, Šentjernej
Civilna iniciativa Zadobrova
Civilna Iniciativa ZA sLOVEnijo in sVOBoDO
Civilna iniciativa Zg. Kašelj
Civilna iniciativa Zreče
Civilne iniciative Celja
Civilne iniciative Eko VRH
Civilne iniciative Miklavž
DONDES, društvo za ohranjanje naravne dediščine Slovenije
Društvo Bober, okoljsko gibanje Dolenjska
Društvo Dinaricum, Društvo za ohranjanje, raziskovanje in trajnostni razvoj Dinaridov
Društvo Ekologi brez meja
Društvo Gibanje za trajnostni razvoj Slovenije
Društvo za človekove pravice in človeku prijazne dejavnosti Humanitas
Društvo Mariborska kolesarska mreža
Društvo za energetske ekonomiko in ekologijo Slovenski E-forum
Društvo za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije, DOPPS, BirdLife Slovenija
Društvo za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije
Društvo za trajnostni razvoj Duh časa

Državlјanska pobuda Vevče
Eko Anhovo
EKO KROG – društvo za naravovarstvo in okoljevarstvo
Ekološka iniciativa Rače
Focus, društvo za sonaraven razvoj
Greenpeace v Sloveniji
Herpetološko društvo – Societas herpetologica slovenica
Inštitut za politike prostora - IPOP
Inštitut za trajnostni razvoj
InTerCeR, Inštitut za trajnostni razvoj in celostne rešitve
IUPEK, Inštitut za uporabno ekologijo Maribor
Koalicija civilne družbe SINTEZA-KCD
Koordinacijski odbor stanovalcev Fondovih hiš (KOSFH)
Kulturno ekološko društvo Smetumet
Kulturno izobraževalno društvo Pina, Primorski informacijski atelje
Ljubljanska kolesarska mreža, društvo za vzpodbujanje kolesarjenja in trajnostnega prometa
Ljudska iniciativa Moravče
LUČ, društvo za trajnostni razvoj Luč
Mladinska zveza Brez izgovora
Morigenos - slovensko društvo za morske sesalce
NEC Notranjski ekološki center, Cerknica
Neformalna civilna iniciativa za postavitve protihrupnih ograj
Pravno-informacijski center nevladnih organizacij - PIC
Ribiška družina Vevče
Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev
Študentsko društvo Iskra
Trajekt, Zavod za prostorsko kulturo
Ulični odbor Slape
Ulični odbor Vevške ceste
Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj
Vitra Center za uravnotežen razvoj Cerknica
Zavod Eko Humanitatis
Zavod Svibna, regijski zavod za ohranjanje in trajnostni razvoj podeželja
Združenja ZEK DPBK, Združenje za ekološko kmetovanje Dolenjske, Posavja in Bele krajine
Združenje civilnih iniciativ Spodnje Savinjske doline
Združenje krajanov Sp. Kašelj – Podgrad – Zalog
ZOOPI Zavod za otrokom in okolju prijazno igro

[1] Na primer:

- »Lex Magna«: sprejet po nujnem postopku, ki ni omogočal strokovnega in civilnodružbenega dialoga;
- Zakon o varstvu okolja: med drugim ukinitev časovne veljavnosti okoljevarstvenih dovoljenj;
- predlog uredbe o vnosu nevarnih snovi in rastlinskih hranil v tla: dopuščanje večjih količin strupov v tleh;
- predlog uredbe o hrupu v naravnem in življenjskem okolju: zniževanje kakovosti bivanja.